

Bachelor Theater Bachelor Docent Theater Ad Technische Productie

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
15 en 16 september 2021

Colofon

Instelling en opleiding

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
Amsterdam

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleidingen: Bachelor Theater, crohonummer: 34860
Bachelor Docent Theater, crohonummer: 34745
Associate degree Technische Productie, crohonummer: 80138

Locatie: Amsterdam
Variant: Voltijd

Visitatiecommissie

Ab Groen, voorzitter
Nicolien Luttels, deskundige
Ernestine Comvalius, deskundige
Harry Cole, deskundige
Jacob Oostwoud Wijdenes, deskundige
Erwin Jans, deskundige
Vera Broek, student-lid
Linda van der Grijsparde, secretaris
De visitatiecommissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui Nederland
Postbus 5050
3502 JB Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding.....	10
1. Beoogde leerresultaten.....	12
2. Onderwijsleeromgeving.....	15
3. Toetsing.....	22
4. Gerealiseerde leerresultaten	25
Bijlagen	29
Bijlage 1 Visitatiecommissie.....	30
Bijlage 2 Bezoekprogramma.....	31
Bijlage 3 Bestudeerde documenten.....	34

Samenvatting bacheloropleiding Theater

Op 15 en 16 september 2021 is de bacheloropleiding Theater van de Academie voor Theater en Dans (ATD) van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK) gevisiteerd door een visitatiecommissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie voor de opleiding is **positief**.

Beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding Theater heeft twee uitstroomprofielen: Speler en Theatermaker. Het uitstroomprofiel Speler heeft twee afstudeerrichtingen: Amsterdamse Toneelschool & Kleinkunstacademie (ATKA) en Mime. Het uitstroomprofiel Theatermaker heeft vier afstudeerrichtingen: Regie, Scenografie, Design & Technologie (D&T) en Productie Podiumkunsten (OPP). De beoogde leerresultaten zijn vastgelegd in het landelijke opleidingsprofiel Theater (2018). De beoogde leerresultaten zijn wat betreft niveau en oriëntatie passend. Ook voldoen deze aan internationale eisen en zijn ze onderschreven door het werkveld. De ATD heeft de landelijk vastgestelde beoogde leerresultaten adequaat vertaald naar specifieke leerresultaten en indicatoren voor ieder van de zes afstudeerrichtingen. De eigenheid van de verschillende richtingen is hierin goed zichtbaar. De ATD onderhoudt goede contacten met het beroepenveld, onder andere via de Commissie van Advies. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Programma

Het onderwijs in de opleiding is gericht op de persoonlijke ontwikkeling van het potentiële talent van individuele studenten. De afstudeerrichtingen hebben ieder een eigen opleidingsprogramma waarin op bepaalde momenten met één of meer andere opleidingen wordt samengewerkt. Studenten hebben ruimte om zich breder te ontwikkelen dan alleen in hun eigen richting. Studenten van ATKA krijgen bijvoorbeeld de ruimte om ook maker te zijn en makers kunnen zich ook bekwamen in produceren en vormgeven. De beoogde leerresultaten in de vorm van competenties en daarvan afgeleide beoordelingscriteria zijn per afstudeerrichting adequaat en inzichtelijk vertaald in de onderwijsprogramma's. Er is sprake van een opbouw van een basis, waarin verschillende aspecten van het vakgebied aan de orde

komen, naar een top, waarin de student bij het afstuderen tot een persoonlijke integratie van alle aspecten komt. De opleiding biedt een inspirerende en praktijkgerichte leeromgeving met kleinschalig, intensief onderwijs, waar de ontwikkeling van het talent van de individuele student gedurende het gehele onderwijsproces centraal staat. De persoonlijke begeleiding is maatwerk en draagt bij aan de optimale ontwikkeling van het talent en het zelflerend vermogen van de student. De opleiding spant zich via de zorgvuldige selectieprocedure in om de best passende studenten voor de verschillende richtingen te selecteren en om studenten een goed beeld te geven van de opleiding. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding maakt onderscheid tussen toetsing van afzonderlijke vakken en twee maal per jaar een vakoverstijgende integrale semesterbeoordeling van de ontwikkeling van de student. De toekenning van studiepunten is afhankelijk van deze semesterbeoordeling, waarin de individuele voortgang van de student in de ontwikkeling van hun talent en van de competenties wordt beoordeeld. Deze integrale beoordeling getuigt van de innovatieve geest van de ATD en de drive om de studenten optimale feedback te geven, gekoppeld aan de persoonlijke groei van studenten en de beoogde leerresultaten. De examencommissie speelt een belangrijke rol bij het waarborgen van consistentie in de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De examencommissie richt zich proactief op haar taken om de kwaliteit van de toetsen, de beoordelingsprocedures en het afstudeerniveau te bewaken. De examencommissie geeft blijk van een goede kennis van de verschillende opleidingen en afstudeerrichtingen en de beoordeling daarvan. De visitatiecommissie stelt op grond van de

gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

De laatste fase van de opleiding is de afstudeerfase, bestaande uit een geheel van onderdelen die de student moet realiseren in relatie tot het beoogde leerresultaten en de eigen ontwikkelpunten. Uit het werk van studenten blijkt dat projecten en producties van zeer hoge kwaliteit zijn en dat studenten de beoogde leerresultaten behalen zoals geformuleerd door de opleiding. Dit is bevestigd door afgevaardigden uit het werkveld. Afgestudeerden vinden over het algemeen vlot passende opdrachten of een passende functie op bachelorniveau. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft de visitatiecommissie de volgende suggesties ter overweging:

- Laat artistiek leiders en docenten sterker dan nu van elkaar leren, niet alleen binnen de ATD maar ook breder in de AHK;
- Ga met de studenten in gesprek over het ervaren gevoel van ongelijkheid rond de toekenning van budgetten bij de afstudeerprojecten;
- Onderzoek of een meer uniforme, aantrekkelijk vormgegeven en overzichtelijke inrichting van de afstudeerdossiers wenselijk en haalbaar is, met aandacht voor visuele weergaves van werk van de studenten in ieder dossier, om de borgingsfunctie te optimaliseren en het zo wellicht ook voor de studenten zelf tot een functioneel dossier te maken;
- Laat onderzoekend vermogen zichtbaarder terugkomen in documentatie, bijvoorbeeld in de toelichting bij het aantonen van het eindniveau;
- Besteed aandacht aan het verder versterken van de (schriftelijke) reflecties door studenten;
- Maak de onderzoekende houding op eindniveau, in de vorm van een analytische en methodische aanpak, explicieter zichtbaar in de (eind)werken van studenten van de afstudeer richting Design & Technologie.

Alle standaarden van het NVAO-beoordelingskader 2018 zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding Theater van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, oktober 2021,

Ab Groen
Voorzitter

Linda van der Grijspaarde
Secretaris

Samenvatting bacheloropleiding Docent Theater

Op 15 en 16 september 2021 is de bacheloropleiding Docent Theater van de Academie voor Theater en Dans (ATD) van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK) gevisiteerd door een visitatiecommissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie voor de opleiding is **positief**.

Beoogde leerresultaten

De *bacheloropleiding Docent Theater* heeft twee varianten: een vierjarige opleiding en een verkorte, tweejarige opleiding. Studenten voor de verkorte variant worden onder andere geselecteerd op aanleg en op basis van eerder verworven competenties. De beoogde leerresultaten zijn vastgelegd in het landelijke opleidingsprofiel Kunstvakdocentenopleidingen (2018). De beoogde leerresultaten zijn wat betreft niveau en oriëntatie passend. Ook voldoen deze aan internationale eisen en zijn ze onderschreven door het werkveld. De ATD heeft de landelijk vastgestelde beoogde leerresultaten adequaat vertaald naar specifieke leerresultaten en indicatoren voor de eigen opleiding. In de beoogde leerresultaten is voldoende aandacht voor zowel artistieke competenties als competenties rond het pedagogisch-didactische vermogen. De ATD onderhoudt goede contacten met het beroepenveld, onder andere via de Commissie van Advies. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Programma

Het onderwijs in de opleiding is gericht op de persoonlijke ontwikkeling van het potentiële talent van individuele studenten. De verkorte variant heeft een eigen opleidingsprogramma. De beoogde leerresultaten in de vorm van competenties en daarvan afgeleide beoordelingscriteria zijn adequaat en inzichtelijk vertaald in de onderwijsprogramma's. In het vierjarige opleidingsprogramma is sprake van een opbouw van een basis, waarin verschillende aspecten van het vakgebied aan de orde komen, naar een top, waarin de student bij het afstuderen tot een persoonlijke integratie van alle aspecten komt. In het tweejarige opleidingsprogramma is jaar 1 technisch verdiepend en jaar 2 meer specialistisch en gaat over verdere professionalisering. Het programma van de verkorte variant is zichtbaar aangepast aan

de doelgroep, bestaande uit vaak oudere professionals met een diversiteit aan werkervaring en achtergronden. Er is in beide varianten ruim aandacht voor een diversiteit aan doelgroepen, van regulier initieel onderwijs tot verschillende groepen in de maatschappij. Er is daarbij voldoende aandacht voor het lesgeven en toetsen in de hogere klassen van het voortgezet onderwijs, als rechtvaardiging voor het verkrijgen van de eerstegraadsbevoegdheid. De opleiding biedt een inspirerende en praktijkgerichte leeromgeving met kleinschalig, intensief onderwijs, waar de ontwikkeling van het talent van de individuele student gedurende het gehele onderwijsproces centraal staat. De persoonlijke begeleiding is maatwerk en draagt bij aan de optimale ontwikkeling van het talent en het zelflerend vermogen van de student. De opleiding spant zich via de zorgvuldige selectieprocedure in om de best passende studenten voor de verschillende richtingen te selecteren. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding maakt onderscheid tussen toetsing van afzonderlijke vakken en twee maal per jaar een vakoverstijgende integrale semesterbeoordeling van de ontwikkeling van de student. De toekenning van studiepunten is afhankelijk van deze semesterbeoordeling, waarin de individuele voortgang van de student in de ontwikkeling van hun talent en competentieontwikkeling wordt beoordeeld. Deze integrale beoordeling getuigt van de innovatieve geest van de ATD en de drive om de studenten optimale feedback te geven, gekoppeld aan de persoonlijke groei van studenten en de beoogde leerresultaten. De examencommissie speelt een belangrijke rol bij het waarborgen van consistentie in de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De examencommissie richt zich proactief op haar taken om de kwaliteit van de toetsen, de beoordelingsprocedures

en het afstudeerniveau te bewaken. De examencommissie geeft blijk van een goede kennis van de verschillende opleidingen en afstudeerrichtingen en de beoordeling daarvan. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

De laatste fase van de opleiding is de afstudeerfase, bestaande uit een geheel van onderdelen die de student moet realiseren in relatie tot de beoogde leerresultaten en de eigen ontwikkelpunten. Uit het werk van studenten blijkt dat projecten en producties van zeer hoge kwaliteit zijn en dat studenten de beoogde leerresultaten behalen zoals geformuleerd door de opleiding. Dit is bevestigd door afgevaardigden uit het werkveld. Afgestudeerden vinden over het algemeen vlot passende opdrachten of een passende functie op bachelorniveau. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft de visitatiecommissie de volgende suggesties ter overweging:

- Besteed aandacht aan het verder versterken van de (schriftelijke) reflecties door studenten;
- Laat onderzoekend vermogen zichtbaarder terugkomen in documentatie, bijvoorbeeld in de toelichting bij het aantonen van het eindniveau;
- Laat artistiek leiders en docenten sterker dan nu van elkaar leren, niet alleen binnen de ATD maar ook breder in de AHK;
- Verstevig de verbinding met het lectoraat Kunsteducatie, mede voor meer aandacht voor onderzoekend vermogen in de opleiding;
- Onderzoek of een meer uniforme, aantrekkelijk vormgegeven en overzichtelijke inrichting van de afstudeerdossiers wenselijk en haalbaar is, met aandacht voor visuele weergaves van werk van de studenten in ieder dossier, om de borgingsfunctie te optimaliseren en het zo wellicht ook voor de studenten zelf tot een functioneel dossier te maken.

Alle standaarden van het NVAO-beoordelingskader 2018 zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding Docent Theater van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, oktober 2021,

Ab Groen
Voorzitter

Linda van der Grijspaarde
Secretaris

Samenvatting Associate degree Technische Productie

Op 15 en 16 september 2021 is de Associate degree Technische Productie van de Academie voor Theater en Dans (ATD) van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK) gevisiteerd door een visitatiecommissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie voor de opleiding is **positief**.

Beoogde leerresultaten

De ATD biedt de Ad Technische Productie sinds 2017 aan. Het doel van de opleiding is om afgestudeerden van de mbo-opleidingen podium- en evenemententechniek op Ad-niveau op te leiden tot technisch producent met de mogelijkheid om door te groeien naar leidinggevende posities in de technische organisatie van theatervoorstellingen en evenementen. Studenten kunnen na het behalen van het Ad-diploma eventueel na een schakelprogramma doorstromen naar het derde jaar van de afstudeerrichting Design & Technologie van de bacheloropleiding Theater. De beoogde leerresultaten zijn vastgelegd in het landelijke opleidingsprofiel Theater (2018). De Ad hanteert dezelfde competenties als de bacheloropleiding Theater, maar de beoogde leerresultaten zijn geformuleerd op niveau 5 van het European Qualification Framework. Dat betekent dat de Ad-er in plaats van het 'zelf vormgeven van een artistieke visie' (uitstroomprofiel theatermaker), in staat moet zijn een artistieke visie 'te herkennen en te vertalen naar de vormgeving van theatrale producten'. Het reflecterend vermogen en het vermogen tot groei en ontwikkeling richten zich in de Ad vooral op de eigen ontwikkeling, waar van de theatermaker op bachelorniveau wordt verwacht dat deze de reflectie kan inzetten voor de ontwikkeling van de professie, ook in een bredere maatschappelijke context. De beoogde leerresultaten zijn wat betreft Ad-niveau en oriëntatie passend. Ook voldoen deze aan internationale eisen en zijn ze onderschreven door het werkveld. De ATD heeft de landelijk vastgestelde beoogde leerresultaten adequaat vertaald naar specifieke leerresultaten en indicatoren voor de eigen opleiding. De ATD onderhoudt goede contacten met het beroepenveld, onder andere via de Commissie van Advies. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Programma

Het onderwijs in de opleiding is gericht op de persoonlijke ontwikkeling van het potentiële talent van individuele studenten. De beoogde leerresultaten in de vorm van competenties en daarvan afgeleide beoordelingscriteria zijn adequaat en inzichtelijk vertaald in het onderwijsprogramma. In het tweejarige opleidingsprogramma is jaar 1 technisch verdiepend en jaar 2 meer specialistisch. De opleiding heeft in de eerste jaren van haar bestaan een duidelijk eigen gezicht gekregen, los van de afstudeerrichting Design & Technologie van de bacheloropleiding Theater, waar zij uit voort is gekomen. De studenten krijgen een eigen onderwijsprogramma dat goed is afgestemd op het profiel van de Ad en aansluit bij de kennis en ervaring van de instromende mbo-ers. De opleiding biedt een inspirerende en praktijkgerichte leeromgeving met kleinschalig, intensief onderwijs, waar de ontwikkeling van het talent van de individuele student gedurende het gehele onderwijsproces centraal staat. De persoonlijke begeleiding is maatwerk en draagt bij aan de optimale ontwikkeling van het talent en het zelflerend vermogen van de student. De opleiding spant zich via de zorgvuldige selectieprocedure in om de best passende studenten te selecteren. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding maakt onderscheid tussen toetsing van afzonderlijke vakken en twee maal per jaar een vakoverstijgende integrale semesterbeoordeling van de ontwikkeling van de student. De toekenning van studiepunten is afhankelijk van deze semesterbeoordeling, waarin de individuele voortgang van de student in de ontwikkeling van hun talent en competentieontwikkeling wordt beoordeeld. Deze integrale beoordeling getuigt van de innovatieve

geest van de ATD en de drive om de studenten optimale feedback te geven, gekoppeld aan de persoonlijke groei van studenten en de beoogde leerresultaten. De examencommissie speelt een belangrijke rol bij het waarborgen van consistentie in de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De examencommissie richt zich proactief op haar taken om de kwaliteit van de toetsen, de beoordelingsprocedures en het afstudeerniveau te bewaken. De examencommissie geeft blijk van een goede kennis van de verschillende opleidingen en afstudeerrichtingen en de beoordeling daarvan. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

De laatste fase van de opleiding is de afstudeerfase, bestaande uit een geheel van onderdelen die de student moet realiseren in relatie tot de beoogde leerresultaten en de eigen ontwikkelpunten. Uit het werk van studenten blijkt dat projecten en producties van hoge kwaliteit zijn en dat studenten de beoogde leerresultaten behalen zoals geformuleerd door de opleiding. Dit is bevestigd door afgevaardigden uit het werkveld. Afgestudeerden vinden over het algemeen vlot een passende functie op Ad-niveau. Enkele studenten zijn na de Ad in het derde

jaar van de afstudeerrichting Design & Technologie van de opleiding Theater ingestroomd. De ATD zorgt voor een passende aansluiting, mede door het aanbieden van een schakelprogramma, ingebed in de opleiding, waarin achterstanden rond bijvoorbeeld filosofie en dramaturgie weggewerkt worden. De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft de visitatiecommissie de volgende suggesties ter overweging:

- Besteed aandacht aan het verder versterken van de (schriftelijke) reflecties door studenten;
- Laat artistiek leiders en docenten sterker dan nu van elkaar leren, niet alleen binnen de ATD maar ook breder in de AHK;
- Onderzoek of een meer uniforme, aantrekkelijk vormgegeven en overzichtelijke inrichting van de afstudeerdossiers wenselijk en haalbaar is, met aandacht voor visuele weergaves van werk van de studenten in ieder dossier, om de borgingsfunctie te optimaliseren en het zo wellicht ook voor de studenten zelf tot een functioneel dossier te maken.

Alle standaarden van het NVAO-beoordelingskader 2018 zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de Associate degree Technische Productie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, oktober 2021,

Ab Groen
Voorzitter

Linda van der Grijspaarde
Secretaris

Inleiding

Dit rapport beschrijft de resultaten van de onderwijsvisitatie van de *Associate degree Technische Productie* (hierna: *Ad Technische Productie*), de *bacheloropleiding Theater* en de *bacheloropleiding Docent Theater* van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

De instelling

De Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK) omvat zes academies, waaronder de Academie voor Theater en Dans (ATD). Naast de theateropleidingen heeft de ATD een bacheloropleiding Dans met vijf afstudeerrichtingen, waarvan er twee in aanbouw zijn, een bacheloropleiding Docent Dans en een Associate degree Klassiek Ballet. Daarnaast zijn er drie masteropleidingen die zijn ondergebracht in de DAS Graduate School, samen met het lectoraat DAS research.

De opleidingen

De *bacheloropleiding Theater* heeft twee uitstroombrofielen: Speler en Theatermaker.

- Het uitstroombrofiel Speler heeft twee afstudeerrichtingen:
 - Amsterdamse Toneelschool & Kleinkunstacademie (ATKA) (jaarlijkse instroom: achttien studenten);
 - Mime (jaarlijkse instroom: negen studenten).
- Het uitstroombrofiel Theatermaker heeft vier afstudeerrichtingen:
 - Regie (jaarlijkse instroom: zes studenten);
 - Scenografie (jaarlijkse instroom: zeven studenten);
 - Design & Technologie (D&T) (jaarlijkse instroom: veertien studenten);
 - Productie Podiumkunsten (OPP) (jaarlijkse instroom: veertien studenten).

De *bacheloropleiding Docent Theater* wordt zowel in vier jaar aangeboden als in een verkorte, tweejarige variant. Op basis van aanleg, eerder verworven competenties en praktijkplekken die de studenten meebrengen, krijgen zij vrijstellingen zodat zij het initiële programma in twee jaar kunnen doorlopen. In de vierjarige opleiding stromen jaarlijks elf studenten in. In de verkorte opleiding zijn dit tien studenten.

De *Ad Technische Productie* is uniek in Nederland en wordt sinds 2017 aangeboden. Er stromen jaarlijks tien studenten in.

De opleidingen worden in de Nederlandse taal aangeboden. De ATD begeleidt buitenlandse studenten in het leren van Nederlands. Totdat zij de taal voldoende machtig zijn, is het onderwijs in hun groep waar praktisch gewenst in het Engels. De afspraak met internationale studenten is dat zij Nederlandse lessen volgen, zodat zij na een half jaar de lessen in het Nederlands kunnen volgen. De ATD biedt taallessen aan.

De visitatie

De AHK heeft aan AeQui Nederland opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleidingen een onafhankelijke en ter zake kundige visitatiecommissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleidingen heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie is uitgevoerd op basis van NVAO-kader 2018, volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De visitatiecommissie heeft zich daarbij expliciet georiënteerd op het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Dit is met de voltallige commissie gedaan, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig bij een deel van de commissieleden.

De visitatiecommissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd. De commissie heeft de benodigde informatie gekregen om tot een beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie zijn de opleidingen in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Dit rapport is in oktober 2021 in concept toege-
stuurd aan de ATD. De reacties van de opleidingen
zijn verwerkt in dit definitieve rapport.
Op initiatief van de opleidingen gaat een ontwikkel-
gesprek plaatsvinden in de loop van het jaar 2021.

De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben
geen invloed op de in dit rapport weergegeven be-
oordeling.

1. Beoogde leerresultaten

De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de drie opleidingen voldoen aan deze standaard. De *bacheloropleiding Theater* heeft twee uitstroomprofielen: Speler en Theatermaker, met in totaal zes afstudeerrichtingen. De *Ad Technische Productie* is in studiejaar 2017-2018 van start gegaan voor doorstromers uit de mbo-opleidingen podium- en evenemententechniek. De beoogde leerresultaten van deze twee opleidingen zijn vastgelegd in het landelijke opleidingsprofiel Theater (2018). De *bacheloropleiding Docent Theater* wordt zowel in de reguliere vierjarige variant als in een tweejarige verkorte variant aangeboden. De beoogde leerresultaten (inclusief wettelijke bekwaamheidseisen) zijn vastgelegd in het landelijke opleidingsprofiel van de kunstvakdocentenopleidingen (2018). De beoogde leerresultaten zijn wat betreft niveau en oriëntatie passend. Ook voldoen deze aan internationale eisen en zijn ze onderschreven door het werkveld. De ATD heeft de landelijk vastgestelde beoogde leerresultaten adequaat vertaald naar specifieke leerresultaten en indicatoren per afstudeerrichting/opleiding. De eigenheid van de verschillende richtingen is hierin goed zichtbaar. De ATD onderhoudt goede contacten met het beroepenveld, onder andere via de Commissie van Advies.

Bevindingen

Profiel bacheloropleiding Theater

De *bacheloropleiding Theater* heeft twee uitstroomprofielen: Speler en Theatermaker.

Het uitstroomprofiel Speler heeft twee afstudeerrichtingen:

- *Amsterdamse Toneelschool & Kleinkunstacademie (ATKA)*. De ATKA leidt geëngageerde acteurs en theatermakers op die verbeelding en fantasie bij een ander kunnen oproepen, waarvoor de opleiding de tools en het vakmanschap aanreikt.
- *Mime*. De afstudeerrichting Mime leidt eigentijdse, eigenzinnige makende spelers en spelende theatermakers op met een sterk fysiek en ruimtelijk bewustzijn. Kenmerkend is dat de taal van het lichaam gebruikt wordt als bron voor het spelen en het maken. Aan het einde van de studie beheersen de studenten de techniek en de principes van de mime én kunnen deze verbinden aan hun artistieke visie en de werkwijze die ze hebben ontwikkeld.

Het uitstroomprofiel Theatermaker heeft vier afstudeerrichtingen:

- *Regie*. De beroepspraktijk van de regisseur is het professionele theater in al zijn geledingen, van de gevestigde gesubsidieerde gezelschappen, jeugdtheatergroepen tot kleinere beginnende groepen. Ook bewegings- en muziektheater behoren tot het werkveld.

- *Scenografie*. De afstudeerrichting Scenografie leidt ontwerpers op die verantwoordelijk zijn voor het vormgevingsconcept van een theatrale productie. Dat gebeurt veelal in nauwe samenwerking met een artistiek team. Studenten Scenografie bewegen zich op het snijvlak van beeldende kunst en theater.
- *Design & Technologie*. De afstudeerrichting Design & Technologie leidt op tot specialisten in meerdere vakgebieden die bijdragen aan de technische realisatie van een artistiek (theatraal) concept. Studenten ontwikkelen zich tot lichtontwerper/multimediaspecialist, geluidontwerper of technisch producent. De naam van de afstudeerrichting Theater Techniek is in 2018 veranderd in Design & Technologie (D&T) om een koersverandering te benadrukken. Naast technisch producenten worden vanaf dat moment ook ontwerpers licht en geluid opgeleid.
- *Productie Podiumkunsten*. De afstudeerrichting Productie Podiumkunsten richt zich op alle werkvelden van de podiumkunsten: theater, dans, muziektheater, opera, performances, evenementen en de organisatie van concerten en festivals. De student wordt opgeleid tot productie leider met de mogelijkheid zich te verdiepen tot creatief producent, voorstellingsleider of regiëassistent.

De ATD noemt de zes verschillende afstudeerrichtingen van de opleiding Theater in haar communicatie-uitingen 'opleidingen', omdat elke richting een

eigen onderwijsprogramma en werkwijze heeft, toegespitst op het specifieke vakgebied waarvoor wordt opgeleid. Voor de duidelijkheid spreken we in dit rapport wel over afstudeerrichtingen.

Profiel bacheloropleiding Docent Theater

De *bacheloropleiding Docent Theater* heeft twee varianten, een vierjarige opleiding en (sinds 2015) een verkorte, tweejarige opleiding. Studenten voor de verkorte variant worden geselecteerd op aanleg en op basis van eerder verworven competenties. Ook de praktijkplek die zij hebben en waarin zij gedurende hun opleiding werken, maakt deel uit van het onderwijsproces. Het uitstroomprofiel is gelijk aan dat van de vierjarige opleiding.

De opleiding spreekt over het opleiden van theaterdocenten. In de visie van de opleiding zijn theaterdocenten docerende theatermakers of theatermakende docenten, die werken met niet getrainde spelers in een brede sociaal maatschappelijke context.

Profiel Ad Technische Productie

De *Ad Technische Productie* is in studiejaar 2017-2018 van start gegaan. Het doel van de opleiding is om afgestudeerden van de mbo-opleidingen podium- en evenemententechniek op Ad-niveau op te leiden tot technisch producent met de mogelijkheid om door te groeien naar leidinggevende posities in de technische organisatie van theatervoorstellingen en evenementen. Studenten kunnen na het behalen van het Ad-diploma eventueel na een schakelprogramma doorstromen naar het derde jaar van de *afstudeerrichting Design & Technologie* van de *bacheloropleiding Theater*.

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten van de afstudeerrichtingen in de *bacheloropleiding Theater* zijn vastgelegd in het landelijke opleidingsprofiel Theater (2018). De beoogde leerresultaten (inclusief de wettelijke bekwaamheidseisen) zijn hierin beschreven in een set competenties met daaraan gekoppeld de beoogde leerresultaten en gedragsindicatoren die dienst doen als beoordelingscriteria.

De verschillende kunstvakdocentenopleidingen hebben gezamenlijk een opleidingsprofiel opgesteld: Opleidingsprofielen Kunstvakdocentenopleidingen 2018. De *bacheloropleiding Docent Theater* valt onder dit profiel, waarin onder andere aandacht is voor artistieke competenties en voor pedagogische en didactische competenties.

De tweejarige *Ad Technische Productie* valt onder het opleidingsprofiel Theater (uitstroomprofiel theatermaker). De Ad hanteert dezelfde competenties, maar de beoogde leerresultaten zijn geformuleerd op niveau 5 van het European Qualification Framework. Dat betekent dat de Ad-er in plaats van het 'zelf vormgeven van een artistieke visie' (uitstroomprofiel theatermaker), in staat moet zijn een artistieke visie 'te herkennen en te vertalen naar de vormgeving van theatrale producten'. Het reflecterend vermogen en het vermogen tot groei en ontwikkeling richten zich in de Ad vooral op de eigen ontwikkeling, waar van de theatermaker op bachelorniveau wordt verwacht dat deze de reflectie kan inzetten voor de ontwikkeling van de professie, ook in een bredere maatschappelijke context.

De competenties zoals beschreven in de landelijke opleidingsprofielen zijn bindend, maar de daarin beschreven indicatoren zijn in de praktijk van het ATD-onderwijs niet specifiek en niet vakgericht genoeg voor de opleidingen en afstudeerrichtingen. De ATD heeft ze dan ook per afstudeerrichting/opleiding vertaald in vakspecifieke leerresultaten of gedragsindicatoren die dienst doen als beoordelingscriteria.

Aansluiting op beroepspraktijk

De ATD beschikt over een Commissie van Advies, met elf leden uit de breedte van de disciplines. Twee keer per jaar gaat de Commissie van Advies met de ATD in gesprek over de visie en strategie en de belangrijkste ontwikkelingen in het werkveld. De ATD neemt de uitkomsten mee bij de doorontwikkeling van de opleidingsprogramma's. Deze doorontwikkeling wordt ook gedaan op basis van gesprekken met docenten, alumni en studenten.

De ATD heeft de ambitie om de gesprekken met de belangrijkste partners en contacten beter te structureren en te systematiseren.

Overwegingen

De visitatiecommissie stelt vast dat de beoogde leerresultaten van de *bacheloropleiding Theater* en de *bacheloropleiding Docent Theater* wat betreft niveau en oriëntatie passend zijn. Ook voldoen deze aan internationale eisen en zijn ze onderschreven door het werkveld. In de beoogde leerresultaten van de *bacheloropleiding Docent Theater* is volgens de visitatiecommissie voldoende aandacht voor zowel artistieke competenties als competenties rond het pedagogisch-didactische vermogen. De ATD heeft deze landelijk vastgestelde beoogde leerresultaten (inclusief wettelijke bekwaamheidseisen) adequaat vertaald in specifieke leerresultaten en gedragsindicatoren per afstudeerrichting. De eigenheid van de verschillende richtingen is hierin goed zichtbaar, volgens de visitatiecommissie.

De ATD heeft voor de *Ad Technische Productie* passende beoogde leerresultaten geformuleerd op niveau 5 van het European Qualification Framework. Deze weerspiegelen het profiel van de opleiding en het niveau van de Associate degree, stelt de visitatiecommissie vast.

De visitatiecommissie heeft waardering voor de goede contacten die de ATD onderhoudt met het beroepenveld, onder andere via de Commissie van Advies. De Commissie van Advies bestaat uit deskundige leden die de opleiding van passende, actuele input voorzien. Daarnaast is er veelvuldig contact vanuit alle afstudeerrichtingen en opleidingen via alle andere formele en informele contacten. De commissie constateert dat de ATD duidelijk op de (relatie met de) buitenwereld is gericht en de dialoog intensief opzoekt. De commissie ondersteunt het voornemen van de ATD om de wereld (de partners) en de omgeving (de stad) nog meer bij de ATD te betrekken om samen te werken aan een stevige basis voor nieuwe lichten studenten, waardoor de overgang van binnen naar buiten de ATD verder gefaciliteerd wordt.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de visitatiecommissie dat de drie opleidingen **voldoen** aan deze standaard.

2. Onderwijsleeromgeving

De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de drie opleidingen **voldoen** aan deze standaard. Het onderwijs in de drie opleidingen is gericht op de persoonlijke ontwikkeling van het potentiële talent van individuele studenten. De opleidingen en afstudeerrichtingen hebben allen een eigen opleidingsprogramma waarin op bepaalde momenten met één of meer andere opleidingen wordt samengewerkt. De beoogde leerresultaten in de vorm van competenties en daarvan afgeleide beoordelingscriteria zijn per opleiding en afstudeerrichting adequaat en inzichtelijk vertaald in de onderwijsprogramma's. In de vierjarige opleidingsprogramma's is sprake van een opbouw van een basis, waarin verschillende aspecten van het vakgebied aan de orde komen, naar een top, waarin de student bij het afstuderen tot een persoonlijke integratie van alle aspecten komt. In de tweejarige opleidingsprogramma's *Docent Theater (verkort)* en *Ad Technische Productie* is de opbouw compacter: jaar 1 is technisch verdiepend en jaar 2 is meer specialistisch en gaat over verdere professionalisering. De opleidingen bieden een inspirerende en praktijkgerichte leeromgeving met kleinschalig, intensief onderwijs, waar de ontwikkeling van het talent van de individuele student gedurende het gehele onderwijsproces centraal staat. De persoonlijke begeleiding is maatwerk en draagt bij aan de optimale ontwikkeling van het talent en het zelflerend vermogen van de student. De opleidingen spannen zich via de zorgvuldige selectieprocedure in om de best passende studenten voor de verschillende richtingen te selecteren.

Bevindingen

Vormgeving

Het onderwijs is gericht op de persoonlijke ontwikkeling van het potentiële talent van individuele studenten. Het richt zich op maximalisatie van individuele leeropbrengsten en daarmee niet uitsluitend op de minimale vereisten. Studenten studeren in kleine groepen in een leeromgeving die vaak lijkt op de beroepspraktijk, in direct contact met docenten die voor een belangrijk deel werkzaam zijn in die praktijk. Zelfverantwoordelijkheid en lerend vermogen staan centraal met als doel een theaterprofessional op te leiden die initiërend en oplossingsgericht kan denken en handelen.

Programma's

De opleidingen en afstudeerrichtingen hebben allen een eigen opleidingsprogramma waarin op bepaalde momenten met een of meer andere opleidingen wordt samengewerkt.

In alle opleidingsprogramma's is sprake van een opbouw van een basis, waarin verschillende aspecten van het vakgebied aan de orde komen, naar een top, waarin de student bij het afstuderen tot een persoonlijke integratie van alle aspecten komt:

- Het eerste jaar is gericht op het leggen van een inhoudelijk en technisch fundament, op het verkennen van het vakgebied en de eigen talenten.
- Het tweede jaar is vaktechnisch verdiepend. Zowel inhoudelijk als technisch wordt gewerkt aan uitbreiding en verdere ontginning van talenten en aan het vermogen daar een professionele en persoonlijke samenhang in aan te brengen.
- Het derde jaar is de gespecialiseerde fase, gericht op het integreren van kennis en vaardigheden en het verder uitbouwen van het specifieke individuele talent (of meerdere talenten) door het lopen van stages en door deelname aan projecten waarin wordt samengewerkt met studenten van andere opleidingen/richtingen.
- In het vierde jaar staat het samenwerken aan voorstellingen of het vormgeven van projecten en stages binnen en/of buiten de ATD centraal met als focus de zelfstandigheid en verdere profilering van de student als (theater) professional. Hierin wordt de overgang voorbereid naar de hybride beroepspraktijk.

Uitzonderingen zijn de *Ad Technische Productie* en de *verkorte variant van de opleiding Docent Theater*, die tweejarig zijn. De hierboven beschreven opbouw is bij deze twee opleidingen compacter: jaar 1 is

technisch verdiepend en jaar 2 is meer specialistisch en beoogt verdere professionalisering.

Ondanks de verschillen hanteren de opleidingen en afstudeerrichtingen min of meer dezelfde onderdelen of onderwijsvormen, waarvan de inhoud correspondeert met de differentiatie/ het specialisme van de richting. Deze verschillende onderwijsseenheden zijn:

- het vaktechnisch onderwijs
- de ondersteunende vakken
- contextualisering
- projecten, producties en stages

Het vaktechnische onderwijs bestaat uit onderdelen die de basis of kern vormen van het vakgebied of de professie. Voorbeelden zijn: Acteren en Muziek/Zang bij de *ATKA*, Mime Corporeel bij de *Mime* en Ontwerpen decor bij de *Scenografie*, Theater Technische Vaardigheden bij de *Design & Technology*, Cultureel Ondernemerschap en Projectmanagement bij *Productie Podiumkunsten* en Pedagogiek en Didactiek van het theater maken bij de *bacheloropleiding Docent Theater*. Hierbij draait het niet alleen om het verkennen, verwerven en toepassen van vakspecifieke kennis, maar ook om het ontwikkelen van het ambachtelijk en creërend vermogen.

De ondersteunende vakken dragen bij aan de verbreding van de kennis en toepassing van het vaktechnisch onderwijs. Vakken en projecten als Schrijven/Maken en Beweging bij de *ATKA*, Dans, Partnering en Kung Fu bij *Mime* en Recht en Marketing bij *Productie Podiumkunsten* vallen hieronder.

Contextualisering heeft tot doel het vak of de professie in een historische, theoretische en sociaal maatschappelijke context te onderzoeken en daarop te leren reflecteren ter ondersteuning van het ontwikkelen van een eigen visie. De programma's van met name *Productie Podiumkunsten*, *Design & Technologie* en *Docent Theater* ontwikkelen daarnaast een specifiek theoretisch/professioneel referentiekader, omdat het vakgebied dat vereist.

Projecten, producties en stages vormen de rode draad door alle opleidingsprogramma's. Dit zijn de momenten waarin alles samenkomt, de integratie

plaatsvindt van alles wat geleerd is en de student het creërend, samenwerkend en communicatief vermogen in relatie tot andere studenten, vakgenoten en vakgebieden kan ontwikkelen.

Bovenstaande studieonderdelen zijn in de praktijk van het onderwijs vaak moeilijk te scheiden. Het vaktechnisch onderwijs staat bijvoorbeeld nooit op zichzelf. De verwerking van techniek is, zeker naarmate de opleiding vordert, altijd verbonden met een artistieke ambitie.

Samenwerking

De afstudeerrichtingen hebben allen een eigen curriculum. De afgelopen jaren zijn verschillende interdisciplinaire samenwerkingsprojecten ontstaan, met name tussen de afstudeerrichtingen *Regie*, *Scenografie*, *Design & Technologie* en *Productie Podiumkunsten*. Ook ontwikkelen de afstudeerrichtingen *Scenografie* en *Design & Technologie* een nieuwe gezamenlijke leerlijn Visuals voor studenten van beide opleidingen, waaraan ook het interdisciplinaire digitale laboratorium (IDlab) een bijdrage zal leveren. Studenten gaven in het gesprek met de visitatiecommissie aan dat zij de ruimte hebben om onderdelen bij andere afstudeerrichtingen of een andere opleiding te volgen, als dit bij hen past.

Studielast en -begeleiding

Het onderwijs is kleinschalig en intensief. Studenten zijn lange dagen op school en vaak ook in de avonden met hun opleiding bezig. Het gemiddelde weekrooster bevat 25 contacturen en 15 zelfstudieuren. Het laatste jaar daargelaten, waarin de student vooral tijd aan stages, de voorbereiding van projecten, en zelfstudie besteedt. Het onderwijs kent net als het theaterseizoen bepaalde pieken; tegen het einde van een studiejaar zijn er veel presentaties en voorstellingen.

De begeleiding van studenten kent verschillende vormen en is niet precies per vak of project, per individu of groep af te bakenen. Uitgangspunt van de studiebegeleiding is maatwerk: dat wat de individuele student nodig heeft.

Het mentoraat wordt in het eerste en tweede jaar ingevuld door onder andere een wekelijks groeps-

gesprek Daarnaast is er gedurende de gehele opleiding minstens twee keer per jaar een mentorgesprek naar aanleiding van de integrale beoordeling. Studenten spreken zich tegenover de visitatiecommissie positief uit over het contact met de mentor en geven aan dat er korte lijntjes zijn. Het streven is dat deze mentor geen docent is van de betreffende student. De mentor is aanwezig bij de integrale beoordeling maar heeft meestal geen beoordelende rol, waardoor er geen afhankelijkheidsrelatie ontstaat bij de beoordeling. Studenten geven aan zich op de opleiding gehoord en gezien te voelen, en dat zij met problemen altijd naar hun mentor of iemand anders kunnen stappen.

Personeel

Iedere afstudeerrichting van de *bacheloropleiding Theater* wordt aangestuurd door een artistiek leider, evenals de *bacheloropleiding Docent Theater*. De artistiek leider van de *afstudeerrichting Design & Technologie* stuurt ook de *Ad Technische Productie* aan. De artistiek leider bepaalt samen met een kernteam van vaste docenten het profiel van de opleiding. Het kernteam ondersteunt de artistiek leider bij de vormgeving en ontwikkeling van het onderwijs en de leden van het kernteam hebben naast hun onderwijstaak nog verschillende andere taken als mentor of als coördinator van een jaargroep, van stages of projecten. Zij vormen samen het geheugen van de opleiding, bewaken de didactische uitgangspunten en continuïteit en wonen vrijwel alle lesafsluitingen bij.

De meeste docenten hebben een kleine en/of tijdelijke aanstelling en zijn daarnaast werkzaam in de praktijk. Elke opleiding beschikt over een netwerk dat wordt gebruikt om steeds wisselende (gast)docenten aan te trekken en stageplekken, praktijkopdrachten en projecten te organiseren. Werving en selectie van docenten vindt plaats op grond van profielen gerelateerd aan vakinhoudelijke excellentie en expertise in relatie tot de doelen van de opleiding. De ATD besteedt sinds enige tijd expliciet aandacht aan het vormen van een meer divers docentencorps. Docenten moeten de bevoegdheid hebben om hun deskundigheid aan nieuwe generaties podiumkunstenaren over te dragen en vanzelfsprekend over didactische kwaliteiten beschikken.

De ATD huurt gastdocenten op projectbasis in. Zij werken op een wijze die ook in de beroepspraktijk gebruikelijk is. Ze hebben in de meeste gevallen geen formele didactische scholing genoten, maar dit is volgens de zelfevaluatie over het algemeen geen belemmering om hun manier van werken, hun visie op het vak, te kunnen overdragen.

De ATD stimuleert docenten de AHK-cursussen 'Start to Teach' en 'Docenten in Gesprek' te volgen, een zelfgestuurde didactische cursus met een mix van kennisverwerving en uitwisseling van ervaringen. Vanaf dit jaar is de eerstgenoemde cursus voor alle docenten verplicht. Docenten die deze cursus hebben afgerond, kunnen vervolgens in een verkort traject hun Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid halen. Docenten geven in de gesprekken met de visitatiecommissie aan dat er ruimte, tijd en middelen zijn om zich te verbreden of verdiepen.

Instroom

Bij de meeste afstudeerrichtingen/opleidingen overschrijdt het aantal aanmeldingen ruimschoots het aantal studenten dat kan worden toegelaten. Afhankelijk van de hoeveelheid kandidaten bestaat de selectieprocedure uit meerdere ronden. Een brede selectiecommissie die bestaat uit vaste docenten en vertegenwoordigers uit de beroepspraktijk, onder voorzitterschap van de artistiek leider, hanteert van de competenties afgeleide criteria om tot een oordeel te komen. Ook studenten spelen een rol in de selectieprocedure, onder andere in de begeleiding en voorlichting van de kandidaten. Doorslaggevend is of de kandidaten, met het oog op de beroepsuitoefening, beschikken over voldoende aanleg en ontwikkelingspotentie, waardoor ze optimaal kunnen profiteren van het geboden onderwijs en hun talent zich ten volle kan ontwikkelen. Om tot een meer diverse samenstelling van de instroom te komen investeert de ATD in eerste instantie in een meer diverse samenstelling van de selectiecommissie, die op basis van kwalitatieve criteria een meer diverse en evenwichtige groepssamenstelling kan borgen. Studenten mogen in een andere taal dan het Nederlands deelnemen aan de selectie.

Studenten spraken zich tegenover de visitatiecommissie positief uit over de selectieprocedure. Het was zwaar, en voor sommigen pas na een aantal keer proberen succesvol, maar het gaf een heel goed beeld van de sfeer, focus en werkwijze van de opleiding in Amsterdam. Studenten konden door deze procedure een gefundeerde keuze maken voor de opleiding en de hogeschool.

Voorzieningen

Het gebouw van de ATD bevat twee grote theaterzalen, een interdisciplinair digitaal laboratorium (ID-lab), een geluidsstudio en 34 kwalitatief goede studio's (waarvan er circa zestien geschikt zijn voor presentaties en kleinere voorstellingen), theorieruimten, spreek- en werkkamers en ICT-voorzieningen (computerlokalen). De masteropleidingen en DAS Research zijn gehuisvest in het Grootlabgebouw in Amsterdam-Noord, waar ook enkele studio's voor de bacheloropleidingen beschikbaar zijn.

Met ongeveer vierhonderd grotere en kleinere dans- en theaterproducties per jaar, als onderdeel en/of (eind)resultaat van het onderwijsproces, heeft de ATD het karakter van een groot theaterbedrijf. Ondanks de goed geoutilleerde ruimten en faciliteiten blijkt het gebouw nogal eens te klein om aan alle wensen van studenten en docenten te kunnen voldoen, met name in piekperiodes. Dit vraagt qua planning en afstemming veel van de organisatie. Waar nodig worden er ad-hoc studio's gehuurd of wiken producties soms uit naar een theater, locatie of specifieke ruimte in de stad. Hiervoor is inmiddels een structurele samenwerking ontstaan met enkele theaters in Amsterdam. Volgens de zelfevaluatie is het voor studenten vaak een meerwaarde om hun werk buiten de muren van de ATD, op andere locaties te kunnen presenteren.

In de werkplaats wordt voor drie opleidingen/afstudeerrichtingen (Ad Technische Productie, Scenografie, D&T) een basisinstructie hout en metaal verzorgd, bestaande uit zes lessen. Meer begeleiding is mogelijk op aanvraag. Studenten van andere afstudeerrichtingen kunnen op aanvraag terecht in de werkplaats. In de werkplaats worden samen met studenten ongeveer 35 afstudeervoorstellingen per jaar gebouwd.

Reflectie door studenten op de programma's

Studenten van de opleidingscommissie Theater produceerden als bijdrage aan het zelfevaluatie-rapport een korte film: 'Studentenhoofdstuk'. Studenten van alle richtingen en opleidingen vertellen in deze film over hun studie-ervaringen. Zij benoemen allen het maatwerk dat zij ontvangen. Mede door de jaarlijkse geringe instroom per afstudeerrichting is er volgens de studenten zeer veel persoonlijke aandacht, ruimte om te werken aan eigen leerdoelen en ruimte voor het eigen leertempo. Een studente *Mime* zegt: 'Er zijn veel mogelijkheden om eigen projecten op te zetten. Als je goed beargumenteert waarom het goed zou zijn voor jouw ontwikkeling, dan kan je het naar je eigen hand zetten, samen met de opleiding.'

De onderwijsprogramma's passen zich voortdurend aan de behoefte van de studenten en ontwikkelingen in het werkveld aan, vertellen de studenten in de film. Tegelijkertijd ervaren zij voldoende houvast, mede door een duidelijke opbouw. Een student *Productie Podiumkunsten* verwoordt het als volgt: 'De opbouw van de opleiding is goed. Eerst theoretisch, dan theoretisch uitvoerend, dan praktisch, dan stage.'

Er is zeer veel aandacht voor reflectie en zelfreflectie in de opleidingen, blijkt uit de opmerkingen van de studenten. Dit waarderen zij.

Recente ontwikkelingen

De coronamaatregelen in 2020 en 2021 hebben een grote impact gehad op het theateronderwijs, op de studenten, docenten en medewerkers die het onderwijs mogelijk maken. De ATD beschrijft in de zelfevaluatie en in een aanvullende toelichting hoe het onderwijs eruit zag en hoe de kwaliteit is gemonitord en geborgd.

Het uitgangspunt van de maatregelen is vanaf het begin af aan geweest het onderwijs waar mogelijk doorgang te laten vinden, liefst live. De ATD is slechts twee weken geheel gesloten geweest. In de andere periodes konden met name de afstuderende studenten binnen de geldende maatregelen live op de ATD werken. Waar live onderwijs niet mogelijk was, heeft dit online plaatsgevonden. Veel theoretische

sche lessen hebben bijvoorbeeld online plaatsgevonden. De AHK heeft geïnvesteerd in een online-omgeving om het onderwijs te continueren. De opleidingen hebben veel tijd en aandacht besteed aan het zoeken naar nieuwe (online) mogelijkheden voor het onderwijs en het maken en tonen van theater en dans binnen de opgelegde beperkingen. Behalve online lessen zijn er online-projecten bedacht en podcasts en films gemaakt. Om dit allemaal mogelijk te maken is de organisatie versterkt. Er zijn bijvoorbeeld extra uren toebedeeld aan roosteraars om in te kunnen springen op de steeds weer veranderende protocollen en omstandigheden met als doel om zoveel mogelijk live te laten plaatsvinden. Er zijn extra uren beschikbaar gesteld aan docenten in loondienst, en aan de freelance docenten om online onderwijs te ontwikkelen, uit te voeren en te verbeteren.

De AHK organiseerde cursussen en sessies waarin docenten ervaringen konden delen. Studenten gaven aan behoefte te hebben aan meer begeleiding, in het onderwijs maar vooral ook daarbuiten: aan coaching en psychische ondersteuning. Hiervoor werden extra uren ingezet en extra mensen aangevraagd, zoals een Engelstalig coach voor internationale studenten. Er werden (extra) locaties bij gehuurd omdat binnen het gebouw van de ATD maar een beperkt aantal mensen per studio aanwezig kon zijn. Deze maatregel heeft ook impact gehad op de binding van studenten met elkaar en de opleiding; omdat meer ruimtes letterlijk meer ontmoetingen mogelijk maakten.

De kwaliteit van het onderwijs en het welbevinden van studenten werd gemonitord door een Task Force Corona, bestaande uit de directie, artistiek leiders en studenten. Deze kwam soms wekelijks en dan weer tweewekelijks bijeen om ATD-breed de ontwikkelingen en de daaruit voortkomende maatregelen te bespreken. Ook de medezeggenschap speelde een rol bij de monitoring. De opleidingscommissies voerden een onderzoek uit naar de ervaringen van de studenten en de kwaliteit van het onderwijs. Zij koppelden deze inventarisatie terug naar de directie die zo een goed beeld kreeg van de ervaringen van studenten in de verschillende opleidingen en acties kon ondernemen.

Overwegingen

De visitatiecommissie heeft drie vakmatig gespecialiseerde theateropleidingen met ieder een eigen signatuur aangetroffen. De beoogde leerresultaten in de vorm van competenties en daarvan afgeleide beoordelingscriteria zijn per opleiding en afstudeer richting adequaat en inzichtelijk vertaald in de onderwijsprogramma's.

De visitatiecommissie stelt ten aanzien van de bacheloropleiding Theater vast dat de zes verschillende afstudeerrichtingen allen een eigen onderwijsprogramma en werkwijze hebben die uitstekend aansluiten bij de verschillende signaturen en profielen. De visitatiecommissie waardeert de ruimte voor studenten om zich breder te ontwikkelen dan alleen in hun eigen richting.

In de *bacheloropleiding Docent Theater* is voldoende aandacht voor zowel de artistieke competenties als voor de benodigde pedagogisch didactische competenties voor individuele en groepen lerenden, stelt de visitatiecommissie vast. De visitatiecommissie waardeert de aandacht in de reguliere en de verkorte opleiding voor een diversiteit aan doelgroepen, van regulier onderwijs tot verschillende groepen in de maatschappij. Er is daarbij voldoende aandacht voor het lesgeven en toetsen in de hogere klassen van het voortgezet onderwijs, als rechtvaardiging voor het verkrijgen van de eerstegraadsbevoegdheid. De opleiding zou volgens de commissie de verbinding met het lectoraat Kunsteducatie kunnen verstevigen, mede voor meer aandacht voor onderzoekend vermogen.

De visitatiecommissie heeft waardering voor de inrichting van de *tweejarige, verkorte variant van de bacheloropleiding Docent Theater*. Het programma is zichtbaar aangepast aan de doelgroep, bestaande uit vaak oudere professionals met een diversiteit aan werkervaring en achtergronden.

De visitatiecommissie constateert dat de *Ad Technische Productie* in de eerste jaren van haar bestaan een duidelijk eigen gezicht heeft gekregen, los van de *afstudeerrichting Design & Technologie* van de *bacheloropleiding Theater*, waar zij uit voort is geko-

men. De studenten krijgen een eigen onderwijsprogramma dat goed is afgestemd op het profiel van de Ad en aansluit bij de kennis en ervaring van de instromende mbo-ers.

De visitatiecommissie stelt vast op basis van de gesprekken dat docenten en studenten zich bewust zijn van de competenties die ten grondslag liggen aan de onderwijsprogramma's, en ook regelmatig op de voortgang in de ontwikkeling van deze competenties reflecteren. Deze worden in de evaluaties vaak samengevat of thematisch ondergebracht in drie of vier aandachtsgebieden zodat ze voor studenten meer aansprekend en herkenbaar zijn dan de losse competenties, constateert de visitatiecommissie op basis van de gesprekken. De visitatiecommissie vindt dit een logische en passende werkwijze.

De aandacht voor onderzoekend vermogen en de inbreng van lectoraten daarbij in de onderwijsprogramma's was voor de visitatiecommissie vanuit de informatie in de zelfevaluatie niet evident. Uit de gesprekken en bestudering van nadere documenten stelt de visitatiecommissie vast dat deze aandacht er wel degelijk in voldoende mate is in de verschillende programma's, op Ad- en bachelorniveau. De visitatiecommissie doet de suggestie om het onderzoekend vermogen zichtbaarder te laten terugkomen in documentatie, bijvoorbeeld door onderzoekend vermogen in relatie te brengen met maak- en ontwerpprocessen, met experimenteren en contextualiseren en ook bijvoorbeeld in de toelichting bij het aantonen van het eindniveau. De visitatiecommissie waardeert het voornemen van de ATD om meer kruisbestuiving tussen DAS Research en de bacheloropleidingen te faciliteren, om onderzoek binnen de bacheloropleidingen verder te stimuleren, te ondersteunen en vorm te geven.

De visitatiecommissie stelt vast dat de ATD gekozen heeft voor een inspirerende en praktijkgerichte leeromgeving die de mogelijkheid biedt om de beoogde leerresultaten te bereiken. De visitatiecommissie is zeer positief over het kleinschalige, intensieve onderwijs, waar de ontwikkeling van het talent van de individuele student gedurende het gehele onderwijsproces centraal staat. De visitatiecommissie realiseert zich dat deze inrichting van het onderwijs alleen mogelijk is door de strenge selectie en de

lage instroom per cohort. De persoonlijke begeleiding is maatwerk; aangepast aan elke student met als doel het talent en het zelflerend vermogen van de student optimaal te ontwikkelen. De individuele begeleiding wordt positief gewaardeerd door de studenten, constateert de visitatiecommissie. De grote betrokkenheid van studenten bij bijvoorbeeld sollicitatieprocedures voor nieuwe artistiek leiders of bij de instroomprocedure draagt hier volgens de commissie ook aan bij.

De visitatiecommissie stelt vast dat het aantal docenten voldoende is voor de realisatie van de opleiding. De visitatiecommissie constateert dat de feitelijk bij het personeel aanwezige expertise aansluit bij de eisen gesteld aan de bacheloropleidingen en de Ad. Zij delen een hoog vakmatig ambitieniveau. Er is een brede diversiteit wat betreft achtergronden en een goede verhouding tussen ervaren en nieuwe docenten. Alle docenten hebben actuele werkervaring in de beroepspraktijk. Mede hierdoor is de verbinding tussen de opleiding en de huidige beroepspraktijk (zowel nationaal als internationaal) zeer sterk. Het werkveld is daarnaast volop aanwezig in de opleidingen waardoor de studenten voortdurend getoetst worden aan de beroepspraktijk, constateert de visitatiecommissie. Uit het gesprek met studenten en uit evaluatieresultaten maakt de visitatiecommissie op dat de docenten zeer inspirerend zijn voor de studenten. Docenten krijgen veel ruimte voor eigen professionalisering en de invulling van de eigen taak. Er is veel effectieve dialoog tussen de docenten, ook opleidingsoverschrijdend. De visitatiecommissie heeft waardering voor de zeer ruime aandacht voor de individuele studenten door de docenten. Dit uit zich bijvoorbeeld ook in de persoonlijke aandacht van de artistieke leiders voor de individuele studenten in zijn of haar afstudeerrichting of opleiding. De studenten voelen zich erg gezien, stelt de visitatiecommissie vast.

De visitatiecommissie waardeert de goede samenwerking tussen de verschillende afstudeerrichtingen en opleidingen. Dit zorgt ervoor dat studenten de ruimte hebben om ook leerervaringen buiten hun eigen richting op te doen en zo hun eigen leerpad optimaal vorm te kunnen geven, constateert de visitatiecommissie. De visitatiecommissie ondersteunt

het voornemen van de ATD om nog meer maatwerk te gaan leveren om de talenten van de studenten nog beter tot hun recht te laten komen en studenten zich veelzijdig te laten ontwikkelen in aansluiting, en ook vooruitlopend op een meer hybride beroepspraktijk.

De visitatiecommissie stelt vast dat studenten al tijdens de opleiding vanuit hun professie leren samenwerken en worden voorbereid op wat hen te wachten staat in de beroepspraktijk. De visitatiecommissie ziet dat de studenten komen tot coproducties van hoog niveau, in samenwerking tussen en vanuit de eigenheid van de disciplines. Een voorbeeld daarvan is de voorstelling 'Installatie van werk', die speciaal voor de visitatiecommissie door de afstudeer-richtingen en opleidingen gezamenlijk is gemaakt en opgevoerd tijdens de visitatie.

De visitatiecommissie merkt op dat de aandacht voor en uitwerking van bepaalde thema's zoals diversiteit en inclusie of ondernemendheid verschilt tussen afstudeer-richtingen en opleidingen. De visitatiecommissie daagt de artistiek leiders en de docenten uit om nog sterker dan nu van elkaar te leren, niet alleen binnen de ATD maar ook breder in de AHK.

De infrastructuur draagt sterk bij aan het faciliteren van de studenten om de beoogde leerresultaten te behalen. Ook bij het afstudeerproject worden studenten goed gefaciliteerd en begeleid om hun project in te richten. De commissie begreep dat er sterk

uiteen lopende budgetten beschikbaar zijn per afstudeer-richting. De studenten geven aan dat zij hierdoor een gevoel van ongelijkheid ervaren. Zij geven te kennen ook al verschillende 'oplossingen' bedacht te hebben. Bijvoorbeeld door het budget dat nu beschikbaar wordt gesteld per student Regie, te vervangen door eenzelfde budget per afstudeerproject. Of door een intern systeem van fondsenaanvraag te maken op school, waardoor per project een bedrag kan worden aangevraagd en daarbovenop skills rondom fondsenwerving worden ontwikkeld. De commissie raadt de opleiding aan om met de studenten in gesprek te gaan over het ervaren gevoel van ongelijkheid.

De visitatiecommissie is positief over het toelatingsbeleid en -procedure. De ATD spant zich met de zorgvuldige selectie aan de poort in om de best passende studenten te selecteren met de meeste potentie om hun talent verder te ontwikkelen. De visitatiecommissie stelt vast dat de ATD een wens heeft voor meer diversiteit en zich hiertoe inspannt. De studenten krijgen door de uitgebreide selectiedagen een zeer goed beeld van het karakter van de opleiding en de ATD en kunnen zo ook een onderbouwde keuze maken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de visitatiecommissie dat de drie opleidingen **voldoen** aan deze standaard.

3. Toetsing

De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de drie opleidingen **voldoen** aan deze standaard. De opleidingen maken onderscheid tussen toetsing van afzonderlijke vakken en twee maal per jaar een vakoverstijgende integrale semesterbeoordeling van de ontwikkeling van de student. De toekenning van studiepunten is afhankelijk van deze semesterbeoordeling, waarin de individuele voortgang van de student in de ontwikkeling van zijn talent en van de competenties wordt beoordeeld. Deze integrale beoordeling getuigt van de innovatieve geest van de ATD en de drive om de studenten optimale feedback te geven, gekoppeld aan de persoonlijke groei van studenten en de beoogde leerresultaten. De examencommissie speelt een belangrijke rol bij het waarborgen van consistentie in de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De examencommissie richt zich proactief op haar taken om de kwaliteit van de toetsen, de beoordelingsprocedures en het afstudeerniveau te bewaken. De examencommissie geeft blijk van een goede kennis van de verschillende opleidingen en afstudeerrichtingen en de beoordeling daarvan.

Bevindingen

Systeem van toetsen

Vakken en overige programmaonderdelen worden afgesloten met een beoordeling. De beoordeling is gebaseerd op leerdoelen, afgeleid van de competenties en de daaraan gekoppelde gedragsindicatoren. Naast de beoordeling van de leerdoelen is er ruimte voor evaluatieve opmerkingen en uitgeschreven feedback. Na afloop van het vak of onderdeel bespreekt de docent of begeleider, meestal in groepsverband, de beoordelingen en de feedback met de afzonderlijke studenten. Bij sommige opleidingen of afstudeerrichtingen (*ATKA, Theaterdocent en Theaterdocent verkort, Mime, Scenografie*) delen de studenten ook hun eigen reflectie op hun leerproces ('mind the gap') en wordt deze vergeleken met de feedback van de docent, met het oog op het signaleren van mogelijke verschillen in de perceptie.

De opleidingen toetsen theorie en praktijk waar mogelijk geïntegreerd in praktijkopdrachten waarin het vakmatig handelen centraal staat. Enkele afstudeerrichtingen/opleidingen passen kennistoetsen toe in de eerste twee jaren om zo de competentieontwikkeling van het vaktechnisch onderwijs te stimuleren.

In de vaktechnische en ondersteunende vakken komt de beoordeling tot stand naar aanleiding van observaties, schriftelijke opdrachten en/of zelfevaluaties van de studenten. De centrale vraag is of de student tot een bepaald niveau, afhankelijk van gemaakte vorderingen, vorm kan geven aan wat deze

heeft geleerd en of de kwaliteit van de uitvoering en het werk voldoende is. Beoordeling van het onderwijs in contextualisering (theorie, onderzoek en kennisverwerving) is gekoppeld aan schriftelijke opdrachten, werkstukken en/of mondelinge presentaties en prestaties. Deze vakken worden meestal afgesloten met een summatieve beoordeling. Bij een onvoldoende beoordeling moet het werkstuk of de paper (gedeeltelijk) worden herschreven. Naar aanleiding van deze herkansing vindt opnieuw een beoordeling plaats.

Het herkansen van toetsen wordt alleen toegepast in de theorievakken. Als de opdracht niet wordt gehaald, moet de student het over doen of een vervangende opdracht doen.

De beoordeling van projecten, producties en stages heeft de vorm van een evaluerend gesprek met alle studenten die aan de productie hebben meegewerkt, meestal onder leiding van de artistiek leider en/of in aanwezigheid van de (gast)docent, regisseur of begeleider(s). Studenten schrijven een reflectie- of stageverslag dat de basis vormt voor een evaluatie van het resultaat, hun eigen inbreng en ontwikkeling en het groepsproces. De rol en de aanpak van de studenten, de ontwikkeling die zij tijdens het proces doorgemaakt hebben en de wijze waarop zij binnen het proces met anderen hebben samengewerkt, worden bij de beoordeling betrokken.

Bij samenwerkingsprojecten van verschillende opleidingen reflecteren de deelnemende studenten op

elkaar via een peerassessment procedure. Studenten schrijven dan niet alleen een reflectieverlag over het proces en hun eigen rol daarbinnen (zoals na afloop van groepsprojecten), maar beoordelen ook hun medestudenten op basis van een aantal relevante competenties, de fase van de opleiding en de eventuele specifieke leerdoelen waaraan zij gewerkt hebben.

Integrale competentiebeoordeling

De ATD maakt onderscheid tussen de beoordelingen van afzonderlijke vakken en de integrale semesterbeoordeling, waarin de ontwikkeling van de student naar aanleiding van het verwerven van competenties centraal staat. Deze semesterbeoordeling is vakoverstijgend en bepalend voor het toekennen van studiepunten. Per semester (dus twee maal per jaar) kan de student 20 EC ontvangen voor voldoende aanwezigheid en 10 EC voor een positieve integrale beoordeling. Beoordeeld wordt de individuele groei van het zich ontwikkelende theatertalent. Naast de vereiste vaktechnische beheersing en kennis én de juiste attitude, dient de student - in de vier jaar die daarvoor staat - ook (persoonlijke) manieren van omgang met kennis en vaardigheden te ontwikkelen. Het gaat daarbij niet alleen om reflectie en interpretatie, maar ook om presentatie: de student heeft een eigen visie op het vak, kan die woorden en van daaruit handelen.

Als daar aanleiding toe is omdat bepaalde competenties in de ontwikkeling achterblijven of meer aandacht behoeven, kunnen aandachtspunten en of extra leeropdrachten geformuleerd worden waaraan de student het volgende semester dient te werken. Bij de volgende integrale semesterbeoordeling wordt dan gekeken of er voldoende voortgang is geboekt en worden de eventueel achtergehouden studiepunten (10 EC) alsnog toegekend.

Aan het eind van het derde jaar is er een groenlichtmoment. Studenten die het juiste niveau nog niet hebben bereikt, moeten extra inspanningen verrichten om toegang tot het afstudeerjaar te krijgen. De integrale beoordelingsvergaderingen zijn ook belangrijk voor de ontwikkeling van de opleiding. Hier worden op een organische wijze gezamenlijk de normen voor de beoordeling van studenten op basis

van de beoogde leerresultaten/ beoordelingscriteria gewogen en eventueel aangepast naar aanleiding van de ontwikkelingen in de beroepspraktijk.

Borging van toetskwaliteit

De examencommissie van de ATD heeft een adviseerende, controlerende en signalerende functie. Periodiek wonen leden van de examencommissie beoordelingsvergaderingen van alle opleidingen bij, bestuderen de studentendossiers waarin de weerslag van de studievoortgang per student wordt vastgelegd en bezoeken vierdejaars producties. Ten minste één keer per jaar deelt de examencommissie haar observaties en aanbevelingen in een gesprek met de directie en via een jaarverslag met de artistiek leiders en de medezeggenschap.

De opleidingen evalueren in het kernteam zelf ook hun wijze van toetsen en beoordelen. Beoordelen en toetsen is daarnaast een vast onderwerp in de kwaliteitszorgcyclus en in de landelijke enquêtes waaraan de studenten deelnemen.

Recente ontwikkelingen

Vanaf maart 2020 en in de eerste helft van 2021 is een deel van het onderwijs vanwege de coronacrisis online uitgevoerd. De opleiding heeft ervoor gekozen om de meeste opdrachten online uit te voeren, al vereiste dat soms de nodige creativiteit, zowel van de docenten om een goed opdracht te bedenken als van de studenten om deze uit te voeren. Studenten voerden opdrachten uit en maakten waar nodig online theatrale producten in plaats van live, die konden worden beoordeeld. Alle integrale beoordelingen konden, meestal online, gewoon plaatsvinden.

De ATD geeft in haar zelfevaluatie aan dat de afstudeerfestivals Re-Connected (2020) en Be Connected (2021) met groot succes online hebben plaatsgevonden en tonen waartoe de studenten maar ook de organisatie in staat zijn. Een voordeel is volgens de ATD dat afstuderende studenten meteen een film hebben van hun werk, die zij overal kunnen tonen en gemakkelijk kunnen delen.

De Onderwijs- en examenregeling werd voorzien van een bijlage waarin een aantal regelingen soepe-

ler werden toegepast en andere juist werden aangescherpt. Zo kregen studenten waarvan de voortgang niet goed kon worden vastgesteld vanwege de maatregelen een opgeschort advies. Studenten die langer wilden studeren moesten daarvoor toestemming vragen aan de directie om te voorkomen dat te veel studenten hun afstuderen zouden gaan uitstellen.

Bij enkele opleidingen heeft een aantal studenten vertraging opgelopen. Studenten van de *verkorte variant van de opleiding Docent Theater* zullen ook dit jaar langer over hun studie doen door het wegvallen van werk- en praktijkplekken in het land. Studenten vertelden aan de visitatiecommissie dat er veel en passende begeleiding was vanuit de ATD om het wegvallen van werkplekken op te vangen.

Overwegingen

De visitatiecommissie stelt vast dat de opleidingen een doordachte beoordelingssystematiek hanteren, waarin studenten integraal en ontwikkelingsgericht worden beoordeeld. Deze integrale toetsing getuigt van de innovatieve geest van de ATD en de drive om de studenten optimale feedback te geven, gekoppeld aan de persoonlijke groei van studenten en de beoogde leerresultaten. Het systeem is transparant omdat elk van de verschillende studieonderdelen volgens een bijpassende methodologie wordt beoordeeld, en het is gedegen omdat de eindbeoordeling plaatsvindt in een intersubjectieve context, na bespreking in een team van docenten. De visitatiecommissie waardeert het dat het oordeel over de ontwikkeling van een student door alle docenten samen wordt gewogen om tot een intersubjectieve beoordeling te komen. De visitatiecommissie constateert dat studenten zich door deze vorm van beoordeling zeer bewust zijn van hun individuele groei en dat het werkt als aanjager van het ontwikkelingsproces. De visitatiecommissie heeft expliciet bij de studenten getoetst of ze zich in deze intersubjectieve vorm veilig voelen in hun onderlinge relaties en relaties met de docenten/artistiek leider. Het ant-

woord was bevestigend. Zij vinden dat hun ontwikkeling op deze manier beter kan worden gemeten en de toetsing betrouwbaarder, transparanter en veiliger aanvoelt. Bovendien geven zij aan dat hiaten in hun ontwikkeling nu sneller worden herkend. Omdat het systeem van toetsing zo transparant is voor zowel student als docent, komen meningsverschillen over het wel of niet behalen van een studieonderdeel vrijwel niet voor.

Bij de Toets Nieuwe Opleiding van de *Ad Technische Productie* gaf het beoordelende panel het advies het toetsbouwwerk nader uit te werken aangezien het nog niet geheel inzichtelijk was op welke wijze de toetsing plaats zou gaan vinden. De visitatiecommissie stelt vast dat de toetsing in de Ad in de afgelopen jaren gedegen is uitgewerkt, passend bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en overeenkomstig met de visie op toetsen van de ATD.

De examencommissie richt zich proactief op haar taken om de kwaliteit van de toetsen, de beoordelingsprocedures en het afstudeerniveau te bewaken. De visitatiecommissie ziet dat de examencommissie stappen heeft gezet sinds de vorige visitatie. Zij is meer proactief gaan werken door het aantal kijkmomenten op te schroeven, good practices te delen en de voorzitter heeft de visie rond integraal toetsen uitgewerkt, dat geleid heeft tot een jaarlijkse studiemiddag voor docenten. De examencommissie geeft blijk van een goede kennis van de verschillende opleidingen en afstudeerrichtingen en de beoordeling daarvan. De visitatiecommissie adviseert de examencommissie om ook periodiek te kijken naar de validiteit en betrouwbaarheid van schriftelijke toetsen, ook al worden deze niet veel toegepast in de opleidingen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de visitatiecommissie dat de drie opleidingen **voldoen** aan deze standaard.

4. Gerealiseerde leerresultaten

De visitatiecommissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de drie opleidingen **voldoen** aan deze standaard. De laatste fase van de programma's is de afstudeerfase, bestaande uit een geheel van onderdelen die de student moet realiseren in relatie tot de beoogde leerresultaten en de eigen ontwikkelpunten. Uit het werk van studenten blijkt dat projecten en producties van zeer hoge kwaliteit zijn en dat studenten de beoogde leerresultaten behalen zoals geformuleerd door de opleidingen. Dit is bevestigd door afgevaardigden uit het werkveld. Afgestudeerden vinden over het algemeen vlot passende opdrachten of een passende functie op bachelor- of Ad-niveau.

Bevindingen

De ATD beschouwt het afstuderen als een geheel van onderdelen die de student moet realiseren in relatie tot het beoogde leerresultaten en de eigen ontwikkelpunten. Dit geheel aan onderdelen is per afstudeerrichting/opleiding anders. Door het succesvol afronden van de gehele afstudeerfase bewijzen de studenten dat zij startbekwaam zijn en daarmee in staat zijn zelfstandig te functioneren in de veeleisende en hybride beroepspraktijk. Een belangrijk onderdeel in de afstudeerfase is de (eind)stage in het werkveld.

Het succesvol doorlopen van de verschillende onderdelen uit de afstudeerfase is een voorwaarde voor studenten om het diploma te halen. Blijft de student tijdens de afstudeerfase bij een van de onderdelen in gebreke dan zal (een deel van) dit onderdeel moeten worden overgedaan.

De producten en beoordelingen uit de afstudeerfase zijn per student in een individueel afstudeerdossier geplaatst. Het verschilt per afstudeerrichting/opleiding welke onderdelen in het dossier voorkomen. Bij de *Ad Technische Productie* zijn bijvoorbeeld twee eindverslagen met beoordelingen opgenomen en bij de *bacheloropleiding Docent Theater* is een essay, een eindwerk en een stageverslag in het dossier te vinden.

De vergadering van de afstudeercommissie functioneert als integrale beoordelingsvergadering en stelt formeel vast dat de student voldoet aan de competenties en aan alle afspraken en leeropdrachten uit het afstudeerplan of -overeenkomst. De afstudeer-

commissie bestaat uit (gast)docenten die de studenten in het vierde jaar hebben begeleid (bij voorkeur ook een stagebegeleider) en docenten die een uitspraak kunnen doen over de ontwikkeling die de studenten gedurende de gehele opleiding hebben doorgemaakt. De commissie motiveert waarom een student gekwalificeerd is voor de beroepspraktijk en neemt daarbij ook de adviezen mee van externe beoordelaars zoals externe projectbegeleiders, externe stagebegeleiders of gastdocenten/regisseurs.

De afstudeerrichting/opleiding bepaalt zelf op welke wijze de terugkoppeling van de feedback plaatsvindt die de student krijgt als afsluiting van zijn studie. Opleidingen kiezen bijvoorbeeld voor een individueel eindgesprek, een presentatie en gesprek naar aanleiding van een onderzoek of essay, of een groepsgesprek waarin de studenten zelf een reflectie op hun ontwikkeling en ambitie geven. In de terugkoppeling naar de studenten wordt hun ontwikkeling tijdens de opleiding als geheel meegenomen en de gerealiseerde leerresultaten op basis van de persoonlijke ontwikkeling van hun talent gevierd.

In de zelfevaluatie geven de opleidingen aan dat de teneur van de recensies van eindvoorstellingen de afgelopen jaren tijdens het International Theatre School Festival en van de alumni in andere voorstellingen is dat zij het goed doen. De prijzen die de studenten en alumni winnen bevestigen dit beeld en zijn voor de ATD een aanwijzing voor de kwaliteit van de afgestudeerden en hun prestaties in de beroepspraktijk. De ATD leidt uit de resultaten van de KUO Monitor 2020 ook af dat afgestudeerden succesvol zijn. Dit is een enquête waaraan alumni van

de landelijke theater- en theaterdocent opleidingen 1,5 jaar na afstuderen deelnemen. Het positieve beeld wordt bevestigd door de resultaten van de eigen alumni-enquête die de ATD in 2020 heeft gehouden onder alumni die tussen 2015 en 2019 zijn afgestudeerd.

De alumni-enquête is gezien het beperkt aantal afgestudeerden op dat moment, niet afgenomen onder alumni van de *Ad Technische Productie*. Inmiddels zijn zeventien studenten afgestudeerd. Uit een inventarisatie van de werkplekken van de afgestudeerden blijkt dat vijftien een functie vervullen op Ad-niveau op het gebied van technische productie. Twee hebben een functie gekregen in een andere richting (ICT, verkoop).

Uit bovenstaande indicatoren en eerdere onderzoeken blijkt dat afgestudeerden werkzaam zijn in uitvoerende, coördinerende en soms ook leidinggevende posities in het brede theaterwerkveld, de kunsteducatie, de creatieve industrie en ook in sociaal maatschappelijke projecten en instellingen. Meestal gaan ze - zeker in eerste instantie - als zelfstandige in hun specialisatie aan de slag, soms in combinatie met andere werkzaamheden. Door het individuele en vaak intensieve proces dat ze tijdens hun opleiding hebben doorlopen, beschikken ze volgens de zelfevaluatie over goede all round hbo-vaardigheden. Ze zijn zelfbewust en ondernemend, kunnen samenwerken en verantwoordelijkheid dragen en zijn in staat zichzelf duurzaam te ontwikkelen.

Recente ontwikkelingen

De eindvoorstellingen van de afstuderende studenten konden in 2020 en 2021 niet live vertoond worden. Daarom organiseerde de ATD tweemaal een online festival voor afstudeerders: *Re Connect* en *Be Connected*. Voor veel studenten is het heel jammer dat hun werk niet live gedeeld kan worden met publiek en met professionals uit het veld. Andere studenten zien het juist als een uitdaging en een kans om zich op een andere manier te presenteren.

De vormgeving van *Be Connected* is doorgetrokken naar een festivalsite, met sociale media en de inrichting van de studio voor livestreaming; om de verbinding van de studenten (met elkaar en met de

buitenwereld) te onderstrepen en zoveel mogelijk ruimte te bieden aan het werk van de studenten zelf.

Om de online festivals te realiseren, zijn ondersteunende productiemedewerkers ingezet, gefinancierd vanuit de Coronaregeling. Zo kunnen de afstudeerders hun werk breed delen en houden ze er ook online presentatiemateriaal aan over voor in hun portfolio.

Overwegingen

Om zich een oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten, heeft de visitatiecommissie van ieder van de drie opleidingen de dossiers van vijftien recent afgestudeerden ingezien. In deze dossiers zijn (eind)producten en de bijbehorende beoordelingen opgenomen. De visitatiecommissie stelt vast dat in de dossiers de groei van de studenten naar en het behalen van het eindniveau op het betreffende vakgebied (bachelor of Ad) zichtbaar is, al is niet bij alle studenten het dossier helemaal compleet. De visitatiecommissie heeft zich verder een beeld gevormd van het afstudeerniveau door aanvullend beeldmateriaal te bekijken (zoals onderdelen van het online festival *Be Connected*) en heeft tijdens de visitatie de door de drie opleidingen gezamenlijk ontwikkelde voorstelling 'Installatie van werk' bijgewoond. Op basis van deze gezamenlijke indrukken stelt de visitatiecommissie vast dat de studenten projecten uitvoeren van hoog niveau en dat zij de beoogde leerresultaten behalen.

De examencommissie is initiatiefnemer voor het werken met de afstudeerdossiers als borgingsinstrument: deze commissie heeft ervoor gekozen om de toetsen, producten en beoordelingen van iedere student te verzamelen in een dossier, zodat zij (en bijvoorbeeld visitatiecommissies) eenvoudig zicht kan hebben op het (eind)niveau van de studenten. De visitatiecommissie merkt op dat deze dossiers voor de studenten zelf geen waarde hebben; zij houden op hun eigen wijze grip op hun geheel aan werk en beoordelingen. De visitatiecommissie adviseert de examencommissie om meer te sturen op een uniforme, aantrekkelijk vormgegeven en overzichtelijke inrichting van de afstudeerdossiers, met aandacht voor visuele weergaves van werk van de studenten

in ieder dossier, om de borgingsfunctie te optimaliseren en het zo wellicht ook voor de studenten zelf tot een functioneel dossier te maken.

De ATD geeft in de zelfevaluatie aan dat de eindvoorstellingen van de theateropleidingen vaak van een uitzonderlijke kwaliteit zijn waardoor regisseurs/makers/mimers/acteurs/ontwerpers en producenten aansluitend aan de afronding van hun opleiding regelmatig meteen opdrachten krijgen van gerenommeerde instituten in Nederland en daarbuiten. De visitatiecommissie stelt op basis van de gesprekken en documentatie vast dat afgestudeerden zich inderdaad zeer positief uitspreken over de competenties van de afgestudeerden van de verschillende afstudeerrichtingen en opleidingen. Zij vinden over het algemeen vlot passende opdrachten na afstuderen, zeker bij de meer technische richtingen.

Opvallend vinden de betrokkenen uit het werkveld het sterke reflecterend vermogen van de alumni. De visitatiecommissie heeft dit ook gezien in de werken van de studenten en stelt daarbij vast dat hierin verschillen tussen de afstudeerrichtingen/opleidingen optreden. De visitatiecommissie adviseert de ATD aandacht te hebben voor het verder versterken van de (schriftelijke) reflecties bij alle richtingen/opleidingen.

Het valt enkele betrokkenen uit het werkveld op dat de beeldvorming van pas afgestudeerden over de functies waar zij in kunnen stappen soms niet overeenkomt met de werkelijkheid: zij denken bijvoorbeeld direct een aansturende functie te kunnen vervullen in plaats van te starten in een uitvoerende rol. De visitatiecommissie doet de suggestie aan de ATD om hier meer aandacht voor te hebben in het onderwijs.

Afgestudeerden van de *bacheloropleiding Docent Theater* beschikken zowel over artistieke competenties als over de benodigde pedagogisch didactische competenties. Zij kunnen individuele lerenden begeleiden en lesgeven aan een diversiteit aan groepen, passend bij de eerstegraadsbevoegdheid, stelt de visitatiecommissie vast.

De visitatiecommissie constateert dat afgestudeerden van de *Ad Technische Productie* terecht komen in passende functies op het juiste niveau. In het type eindwerken van de Ad-studenten zag de visitatiecommissie het verschil met de bachelorwerken echter beperkt terug. De visitatiecommissie adviseert de ATD om scherp te blijven letten op de verschillen tussen de Ad- en bacheloropleiding, bij de Ad het 'hands on' vakmanschap meer naar voren te laten komen en hierover de dialoog met het werkveld te blijven voeren.

Enkele studenten zijn na de *Ad Technische Productie* in het derde jaar van de afstudeerrichting Design & Technologie van de opleiding Theater ingestroomd. De visitatiecommissie constateert dat de ATD voor een passende aansluiting zorgt, mede door het aanbieden van een schakelprogramma, ingebed in de opleiding, waarin achterstanden rond bijvoorbeeld filosofie en dramaturgie weggewerkt worden.

De visitatiecommissie stelt vast dat studenten van de *afstudeerrichtingen Design & Technologie* en *Productie Podiumkunsten* van de *bacheloropleiding Theater* de competenties hebben voor een verscheidenheid aan professionele omgevingen en banen, waarbij de artistieke competenties duidelijker ontwikkeld zijn dan de technische competenties. Ook betrokkenen uit het werkveld noemden dat het hen opvalt dat de technische, praktische vaardigheden niet altijd voldoende aanwezig zijn. De visitatiecommissie raadt de ATD aan om in het praktische onderwijs en de stages te blijven letten op voldoende aandacht voor deze competenties en studenten hier waar nodig in te ondersteunen.

De visitatiecommissie stelt vast dat de onderzoekende houding op eindniveau, in de vorm van een analytische en methodische aanpak, impliciet aanwezig is in (eind)werken van studenten van de *afstudeerrichting Design & Technologie* van de *opleiding Theater*. De visitatiecommissie adviseert deze richting om te zoeken naar mogelijkheden om deze onderzoekende houding expliciet zichtbaar te maken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de visitatiecommissie dat de drie opleidingen **voldoen** aan deze standaard.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Ab Groen is bestuurder, toezichthouder en adviseur (Bureau Fulp), getraind panelvoorzitter bij AeQui.

Jacob Oostwoud Wijdenes was tot 2016 onderzoeker en beleidsmedewerker bij de HKU, en verbonden aan het lectoraat Kunsteducatie. Hij is extern lid van examencommissies van verschillende hogescholen voor de kunsten (Zuyd, KABK, HKU, Codarts). Hij adviseert hogescholen en opleidingen en treedt regelmatig op als lid van visitatiecommissies.

Erwin Jans is dramaturg bij het Toneelhuis in Antwerpen, tevens docent theater aan het Conservatorium van Antwerpen. Hij publiceert met regelmaat over theater, literatuur en cultuur in o.a. De Morgen, De Tijd, Eutopia, Etcetera, DWB, Recto:Verso, nY, De Reaktor, De Leeswolf, De Theatermaker. Erwin Jans is betrokken bij het BURO voor Stedelijk Enthousiasme.

Harry Cole is Head of program en docent podiumtechnieken – Royal Institute for Theatre, Cinema & Sound, Erasmus University College, Brussel. Daarnaast is Harry Cole beoordelaar bij het EHB testcentre for technical Experience en is hij Lichtontwerper en ontwerper Theatrale en Audiovisuele vormgeving voor diverse theater- en dansgezelschappen en Events. Hij is deskundig op gebied van Ad.

Ernestine Comvalius is directeur Bijlmer Parktheater, Theater van het Nieuwe Nederland

Nicolien Luttels is adviseur Blueyard Amsterdam: advies- en interimopdrachten in de culturele en creatieve sector. Tot juli 2019 zakelijk directeur/bestuurder bij Orkater, Amsterdam.

Vera Liselotte Broek is bachelorstudent Biomedische Wetenschappen aan Leiden University Medical Centre en bachelorstudent Klassieke Muziek (viool) aan Codarts University of the Arts

De visitatiecommissie werd bijgestaan door **Linda van der Grijsparde**, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Bezoekprogramma

Visitatie: Bachelor Theater, Bachelor Theaterdocent en Ad Technische Productie
 Locatie: Jodenbreestraat 3, Amsterdam

Dag 1: Woensdag 15 september 2021

08.45 – 09.00	Ontvangst commissieleden
09.00 – 09.30	Voorbespreking commissie
09.30 – 10.00	Gesprek 1 Algemene introductie Deelnemers: Directeur a.i. en nieuwe directeur
<i>Pauze 15 min</i>	
10.15 – 11.15	Commissie bezoekt installatie Programma geeft een indruk van de opleidingen en het werk van studenten. Deelnemers: Directeur a.i., directeur, artistiek leiders en studenten
<i>Pauze 15 min</i>	
11.30 – 12.30	Gesprek 2 Over de doelen van de opleidingen en hoe die worden vertaald in de curricula en organisatie van de opleidingen Deelnemers: Artistiek leiders opleidingen (8) ¹
12.30 – 13.30	Lunch en bestuderen materiaal
13.30 – 14.30	Gesprek 3 Over onderwijsleeromgeving en toetsing Deelnemers: Docenten Ba Theater: ATKA, Regie, Mime, Scenografie (8)
<i>Pauze 15 min</i>	
14.45 - 15.45	Gesprek 4 Over onderwijsleeromgeving en toetsing Deelnemers: Docenten Ba Theaterdocent: Vierjarige en Verkorte variant (4), BA Theater: Productie Podiumkunsten (2), D&T ² en AD Technische Productie (2)
<i>Pauze 15 min</i>	
16.00 – 17.00	Gesprek 5 Over medezeggenschap en borging toetsing en niveau Deelnemers: Leden medezeggenschapsraad en opleidingscommissie Theater (4) Leden examencommissie (3)

¹ D&T en AD Technische Productie worden geleid door dezelfde artistiek leider.

² Docenten die zowel aan Design en Technologie als aan de Ad Technische Productie lesgeven.

17.00 – 18.00 **Interne commissiebijeenkomst**

Dag 2: Donderdag 16 september 2021

08.45 – 09.00 **Aankomst commissie**

09.00 – 10.00 **Gesprek 6**

Gerealiseerde leerresultaten

Deelnemers: Vertegenwoordigers beroepspraktijk, externe stagebegeleiders en alumni van alle opleidingen (max 10)

Pauze 15 min

10.15 – 11.00

Rondleiding

- Décoratelier, ateliers Scenografie | begane grond
- Theaterzaal, bibliotheek | 1e etage
- Kostuumatelier | 4e etage
- Interdisciplinair Digitaal Lab | 5e etage

Deelnemers: Twee studenten

11.00 – 11.45

Bijwonen van een of enkele lessen, presentaties met de mogelijkheid tot gesprekken met studenten, docenten (commissie splitst zich)

Ook contact met studenten jaar 1

11.45 – 12.45

Lunch

12.45 – 13.30

Gesprek 7

Onderwijsleeromgeving en toetsing

Deelnemers: Studenten jaar 2 en 3

Ba Theater: ATKA, Regie, Mime, Scenografie, Design en technologie (10)

Pauze 15 min

13.45 – 14.30

Gesprek 8

Onderwijsleeromgeving en toetsing

Deelnemers: Studenten jaar 2 en 3

Ba Theaterdocent: vierjarig (2) en verkort (2 – een afgestudeerd)

Ba Theater: Productie Podiumkunsten (2) en de AD Technische Productie (2 – een afgestudeerd)

Pauze 15 min

14.45 - 15.30

Gesprek 9

Toetsing en gerealiseerde leerresultaten

Deelnemers: Studenten jaar 4 en net afgestudeerd

Ba Theater: ATKA, Regie, Mime, Scenografie (8 studenten)

Pauze 15 min

- 15.45 - 16.30 **Gesprek 10**
Toetsing en gerealiseerde leerresultaten
Deelnemers: Studenten jaar 4 en net afgestudeerd
Theaterdocent: vierjarig (4 studenten)
Ba Theater: Productie Podiumkunsten (2) en Design & Technologie (2)
- 16.30 – 17.30 **Afsluitende besloten commissievergadering**
Inclusief optioneel: openstaande vragen aan de directeur
- 17.30 – 18.00 **Terugkoppeling**
Korte openbare terugkoppeling van het panel over haar bevindingen.

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

Digitaal aangeboden:

- Zelfevaluatie, juli 2021
- Aanbevelingen panel 2014
- Overzicht niveau 5 EQF Ad Technische Productie
- Organogram
- Uitgangspunten beleid ATD voor Theater en Dans
- Competenties Ad Technische Productie
- Startdocument Landelijk Netwerk Theater
- Eindkwalificaties versus Dublin descriptoren
- Resultaten programmaevaluaties 2015-2020
- Overzicht resultaten KUO Monitor 2020
- Overzicht resultaten NSE 2020
- Inventarisatie effecten Corona door Opleidingscommissie Theater
- Protocol integraal beoordelen
- Onderwijs0 en examenregeling bacheloropleidingen
- Integraal beoordelen, samenvatting onderzoek
- Rapportage arbeidsmarktonderzoek alumni ATD Theater
- Resultaten alumni enquête Theater 2019
- Enkele beleidsdocumenten
- Verslagen domein Theater
- Verslagen Team Bedrijfsvoering
- Verslagen ATD Bestuur
- Verslagen medezeggenschap
- Evaluatiedossiers 2020
- Medewerkersonderzoek
- Resultaten alumni-enquête per opleiding
- Jaarverslagen examencommissie
- Verslagen observaties beoordelingsvergaderingen
- Gesprek theorie docenten
- Studiegidsen
- Afstudeerdossiers van 15 afgestudeerden van de bachelor Theater, van 15 afgestudeerden van de bacheloropleiding Docent Theater en van 15 afgestudeerden van de Ad Technische Productie

Beschikbaar tijdens visitatie:

- Overzicht van producten uit de verschillende afstudeerrichtingen/opleidingen: flyers, artikelen, recensies etc.